

На офіційному порталі підтримки підприємців розміщено каталог Програм підтримки бізнесу, підготовлений SMEDO, можливості державної підтримки, міжнародних партнерів та банківських установ. Підприємці мають можливість обрати програму відповідно до потреб свого бізнесу.

Отже, у нинішніх умовах, які характеризуються складністю та невизначеністю, СМП потребують значної державної підтримки щодо подальшого розвитку та існування. Наразі держава покладає надії саме на мале та середнє підприємництво в напрямку подолання кризи та прокладення міцного фундаменту для економічного зростання, а тому повинна: забезпечити раціональне функціонування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, вдосконалення збудованої податкової політики, створення ефективного механізму взаємодії між державою та бізнес-сектором для сприяння ефективному розвитку СМП в Україні, здійснювати фінансову підтримку та закріпити розвиток СМП в пріоритетах державної уваги.

Список використаних джерел: 1. Мультимедійна платформа іномовлення України УКРІНФОРМ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3210845-malij-ta-serednij-biznes-zabezpecue-73-robocih-misc-v-ukraini-petrasko.html>. 2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України № 4618-VI від 22.03.2012 р. за станом на 25.03.2017 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>. 3. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р. за станом на 25.03.2017 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. 4. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва: Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 № 186 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01>. 5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність»: Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>. 6. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України від 25.06.2003 № 422. URL: <http://www.uazakon.com/document/fpart91/idx91491.htm>. 7. Державна програма стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020–2022 роки Електронний ресурс] // № 534 від 27 травня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/534-2020-%D0%BF/>. 8. Програми підтримки бізнесу. URL: <https://sme.gov.ua>.

УДК 657

К. Д. Синельник, здобувачка вищої освіти 2 курсу магістратури, група МФАМп-201
Науковий керівник: **О. С. Сакун**, д-р екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет “Чернігівська політехніка” м. Чернігів, Україна

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Ключові слова: *оплата праці, розрахунки, заробітна плата, економічна сутність.*

Сьогодні, коли всі аспекти соціально-економічних відносин стрімко розвиваються, отримання винагороди у вигляді оплати праці, тобто заробітної плати є головною метою для кожного працюючого за виконану ним роботу.

На всіх етапах розвитку економіки оплата праці була одним із головних інструментів стимулювання ринку, матеріального мотивування працівників, елементом системи оподаткування і підвищення трудової активності країни в усіх галузях національної економіки. Від раціональної організації системи оплати праці та її правильного визначення залежить не тільки економічна ефективність окремого підприємства, а й гідний рівень якості життя зайнятого населення [1].

Для детального дослідження «заробітної плати» розглянемо різні наукові трактування даного поняття. На думку К. Ф. Березицької [2], заробітна плата – це плата за працю, а її величина – це ціна праці, яка визначається на ринку праці в результаті взаємодії попиту на конкретні види праці і її пропозицію. О. А. Грیشнова [3] визначає, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, зазвичай, у грошовому вираженні, яку згідно з трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу.

А. М. Колот [4] вважає, що заробітна плата - це економічна категорія, що відображає відносини між власником підприємства і найманим працівником з приводу розподілу новоствореної вартості. Заробітна плата – це елемент ринку праці, що є ціною, за якою найменший працівник продає послуги робочої сили.

На переконання А. В. Калини [5], заробітна плата – це елемент витрат виробництва, і водночас головний чинник забезпечення матеріальної зацікавленості працівників у досягненні високих кінцевих результатів праці. А на погляд Л. М. Яременко [6], заробітна плата – частина вартості у грошовій формі, яка в результаті його розподілу надходить працівникам залежно від кількості і якості затраченої ними праці.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про оплату праці» [7], заробітна плата – це винагорода, обчислена переважно у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Отже, дослідивши різні трактування можемо зробити висновки, що однозначного та чіткого поняття не існує. Але, на нашу думку, можемо виокремити визначення А. М. Колота, який розглядає заробітну плату з двох сторін, а саме: з позиції підприємства та з позиції працівника.

Спірним питанням також є ототожнення понять «оплата праці» та «заробітна плата». На думку одних науковців, ці поняття не можна прирівнювати, адже «оплата праці» є ширшим і його цільове призначення спрямоване на організацію оплати праці, а поняття «заробітна плата» спрямоване на право окремого працівника отримувати грошову винагороду [8]. Інші ж науковці вважають, що ці поняття є синонімічними. Також у законодавстві України ці поняття не розрізняються, а прирівнюють.

Схожа ситуація до визначення понять є і визначення функцій заробітної плати, але найчастіше науковці виділяють такі функції: відтворювальна, стимулююча, соціальна та регулююча.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про оплату праці» [7] заробітна плата має таку структуру: основна, додаткова заробітна плата та інші заохочувальні та компенсаційні виплати (див. табл.).

Таблиця

Структура заробітної плати в Україні

Складові зарплати	Наповнення
1	2
Основна заробітна плата	<ul style="list-style-type: none"> - тарифна ставка - посадовий оклад; - комісійні від реалізації продукції; гонорар, - авторська винагорода штатним працівникам; - оплата праці за час перебування у відрядженні; - вартість продукції, виданої працівникам при натуральній формі оплати праці; - інші види нарахувань
Додаткова заробітна плата	<ul style="list-style-type: none"> - премії, відсоткові або комісійні винагороди; - оплата роботи в надурочний час, святкові та неробочі дні - оплата днів відпочинку; - індексація заробітної плати; - відпустка за поточний та наступний місяць, компенсація минулих відпусток; - додаткові відпустки; - суміщення професій, розширення зони обслуговування або збільшення обсягу робіт, виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника; - робота у важких і шкідливих та особливо важких і особливо шкідливих умовах праці; - інтенсивність праці; - робота в нічний час; - висока професійна майстерність; класність водіям транспортних засобів; - знання та використання в роботі іноземної мови; - доплата за науковий ступінь, вчене звання; - доплата до розміру мінімальної зарплати;
Інші компенсаційні виплати та платежі	винагороди та заохочення, що мають одноразовий характер, наприклад річна премія чи премія за виконання певного важливого завдання;
Інші компенсаційні виплати та платежі	<ul style="list-style-type: none"> - матеріальна допомога, що має систематичний характер, наприклад матеріальна допомога на оздоровлення при виході у відпустку у медпрацівників, педагогічних працівників, науково-педагогічних працівників і держслужбовців; - виплати соціального характеру, наприклад оплата добровільного страхування працівників (особистого, майнового), дотації на харчування працівників у буфетах/їдальнях, вартість путівок; - інші заохочувальні та компенсаційні виплати.

Джерело: складено авторкою на основі [9].

В Україні існує дві форми оплати праці: погодинна та відрядна. Підприємство обирає форму оплати праці відповідно до певних умов. Під час вибору форми оплати праці потрібно враховувати психологічні, соціальні чинники, чинники пов'язані з мотивацією, відносини в колективі, економічні фактори [10].

Отже, підсумовуючи вищевикладене, доходимо висновок, що точного визначення заробітна плата не існує, науковці трактують його по різному, також з різних боків його розглядають роботодавці та робітники. Головним завданням та функцією заробітної плати з боку працівника є мотивація, а з боку роботодавця стимулювання якісно виконувати свою роботу. Якісне виконання функцій оплати праці напряду залежить від чіткості та грамотності організації обліку заробітної плати.

Список використаних джерел: 1. Абрамова О. С., Полтенко І. В., Макогон П. В. Аналіз особливостей трактування дефініції «заробітна плата» у сучасних умовах оподаткування. *Вісник університету банківської справи*. 2018 № 3 (33). URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/573989.pdf>. 2. Брезицька К. Ф. Аналіз сучасних систем оплати праці в зарубіжних країнах. *Управління розвитком*. 2011. № 8 (105). С. 30–31. 3. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини : підручник. Київ : Знання, 2004. 535 с. 4. Колот А. М., Грішнова О. А., Герасименко О. О. Економіка праці та соціально-трудова відносини : підручник. Київ : КНЕУ, 2009. 711 с. 5. Калина А. В. Економіка праці. Київ : МАУП, 2009. 272 с. 6. Яременко Л. М. Концептуальні засади оплати праці в умовах ринкової економіки. *Економічний вісник університету : зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницького держ. пед. ун-ту ім. Г. Сковороди*. 2010. № 15/1. С. 187–190. 7. Про оплату праці : Закон України від 24 березня 1995 № 108/95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>. 8. Мартин О. М. Заробітна плата як економічна категорія: соціально-економічні аспекти. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.7. С. 232-240. 9. Онищенко В. П. Нарахування зарплати 2021. *Головбух*. 2021. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7257-narahuvannya-zarobtno-plati>. 10. Білова Н. Чернишова Н. Форми та системи оплати праці. *Податки & бухоблік*. 2016. № 50. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/june/issue-50/article-18968.html>.